

Column

Baukje Scheppink
Hipperhapkes

Begin dit jaar werd het mooiste in het Fries vertaalde woord gekozen. De Heerenvener Atze Bosch bedacht het hipperhapke als vertaling van het nieuwe Nederlandse woord insectensnack. Het Nationaal Vlechtmuseum in Noordwolde heeft al jaren een mooie, traditionele verpakking voor het hipperhapke liggen. Dat is ons hipperhappiesverzamelmaantien, want Noordwolde ligt in de Stellingwerwen: een gebied op de grens van Fryslân, Overijssel en Drenthe. Daar spreken ze geen Fries, maar Stellingwerfs: een Nedersaksisch dialect met veel Friese invloed. Die invloed deed zich nu dus weer gelden.

Foto: Haye Bijlstra

De mandjes zijn afkomstig uit China. Daar zijn de mensen dol op sprinkhanen en krekels, op alle mogelijke manieren. Als je het als insect in China goed treft, kom je terecht in een prachtig versierd kooitje van zilver of goud, of gesneden uit been. Vroeger maakte de krekkel voor deel uit van de Chinese hofcultuur. Tijdens de Tang-dynastie (618-907) was de krekkel in de lente een symbool van vruchtbaarheid en in de herfst van eenzaamheid. Op een speciaal dieet produceerde het diertje de meest verfijnde tsjirpjes en dat was populair bij de Chinese chic van die tijd. Als krekkel kon je ook – nu nog steeds – terecht komen in een carrière als vechtkrekkel. Tijdens de Sung-dynastie (960-1280) was die vechtsport enorm hot, maar ook verboden, tot 200 jaar later de 'krekkelkeizer' Ming Xuan Zhong (1427-1464) een wet uitvaardigde om de krekkelgevechten toe te staan. Hij hield er zelf ook nogal van. Twee krekels worden met rietjes gepest tot ze in staat zijn tot hevige gevechten. En al is het ook nu weer verboden, de Chinezen vinden het nog steeds prachtig en ze wagen graag een gokje op de winnaar.

Maar de mandjes waar het hier om gaat, zijn voor de krekkel nog minder aangenaam. Heb je namelijk echt pech als krekkel, dan eindig je in een gevlochten kooitje en daarna in een maag. Als hipperhapke. Want sprinkhanen en krekels zijn geliefd als huisdier of vechtkrekkel in een kooitje vanwege hun getsjirp, de gokwinst of omdat ze geluk brengen in huis, maar misschien vooral omdat ze zo lekker zijn. Een goed bereide krekkel is niet te versmaden.

In het depot van het museum liggen vier verschillende krekkelkooitjes. Drie ervan zijn nieuwe, ongebruikte, schijnbaar gesloten mandjes van gevlochten bamboe en andere natuurlijke materialen. Daarmee zijn ze typisch voor veel gevlochten gebruiksvoorwerpen in de hele wereld. Mensen maken met hun eigen handen, zonder al te veel gereedschap en met de materialen uit hun eigen omgeving, de voorwerpen die ze nodig hebben. Dat zien we nog steeds aan vlechtwerk uit Azië en Afrika: naast palmladeren, rotan, grassen en bamboe – de traditionele materialen – zien we veel vlechtwerk van oud papier, verpakkingsmateriaal en hergebruikt afval. Het zwarte krekkelkooitje is echt gebruikt. Het dekseltje waardoor de krekkel wel naar binnen geduwd kan worden, maar waar hij niet zelfstandig meer uit kan, is simpel maar doeltreffend. In de verzonken rubberen afsluiting, een hergebruikt stukje autoband, is een klein flapje gesneden. Het rubber houdt de gevangen krekkel binnen.

... de traditionele verpakking voor
het hipperhapke is
het hipperhappiesverzamelmaantien ...

Het vuistgrote, gevlochten krekkelkooitje hangt met een koordje aan de broekriem van de Chinese mannen en vrouwen. Ze vangen de krekels met de blote hand en verzamelen ze in het kooitje. Door een rubberen klepje of een geraffineerd verend dopje bovenop het krekkelkooitje kun je met één hand de insecten in het kooitje duwen en bewaren voor later gebruik. De levende krekels en sprinkhanen worden soms gevoerd aan een ander huisdier, ook in een kooitje: de zangvogel. Oudere heren laten die vogels met kooi en al uit op het dorpsplein en houden zangwedstrijden met ze. De vogels worden daar natuurlijk wat hongerig van. Dan worden ze gevoerd met de levende krekels uit die gevlochten kooitjes aan de broekband van de heren. Maar de Chinees versmaadt zelf zo'n insectenhapje ook niet. Aan een stokje geregen en geroosterd boven een vuurtje is zo'n smakelijk en voedzaam hipperhapke een populaire snack. Ook uit de oven – 10 minuten op 200 graden en daarna bestrooien met wat zout – moeten krekels een ware lekkernij zijn. Lees maar na op insecteneten.nl en eet voortaan smakelijke hipperhapkes. Misschien verzorgt het Nationaal Vlechtmuseum dan nog wel eens een cursus *hipperhappiesverzamelmaanties* vlechten.

Baukje Scheppink is directeur van het Nationaal Vlechtmuseum Noordwolde, www.vlechtmuseum.nl. Deze column is in gewijzigde vorm overgenomen uit 'De Moanne - algemien-kultureel opinyblêd, jiergong 10, nûmer 3'.